

RECENSION

Gael Garcia Bernal

Originaltitel: **No**
Svensk titel: **No**
Regi: **Pablo Larraín**
Producenter: **Daniel Marc Dreifuss, Juan de Dios Larraín, Pablo Larraín**
Manus: **Pedro Peirano**
Foto: **Sergio Armstrong**
Roller: **Gael García Bernal, Alfredo Castro, Luis Gnecco, Néstor Cantillana, Antonia Zegers, Marcial Tagle, Pascal Montero, Jaime Vadell m fl**
Chile, Frankrike, USA 2012
Längd i tid: **1 tim 58 min**
Distributör: **Atlantic Film AB**

No

En sak är säker, till skillnad mot en pressvisning bjuder en alldeles vanlig bioföreställning ofta på något som piffar upp upplevelsekvalliteten. Istället för behärskade reaktioner, pennskrap och små ljusglimtar från mobillampor – så får man mänskliga reaktioner som i bästa fall ramar in filmens innehåll.

När jag såg Pablo Larrains *No* i Stockholm hade jag turen att halva den fullsatta salongen bestod av naturaliserade chilensare som med sina reaktioner gav udd och politisk profil åt föreställningen. Och det stod helt klart att såren från de blodiga åren under Pinochets hårda diktatur i Chile inte har läkt ut. Alltifrån statskuppen 1973 då den i allmänna val utsedde presidenten Salvador Allende störtades fram till 1990 styrdes landet av en vämjelig militärjunta med generalen Pinochet som högsta höns och med CIA och USA som påhejare och sponsorer i kulisserna. "Vad som oroade oss i fråga om Allende var hans proklamerade fiendtlighet mot USA och hans tydliga uppsåt att skapa ännu ett Kuba" skriver Henry Kissinger i sina memoarer. Samtidigt var Chiles ekonomi i kris, inflationen låg på 500% som en följd av brist på utländska investeringar och en radikal statlig reformpolitik.

Larraín, som tidigare behandlat detta chilenska trauma bl a i filmen *Tony Mareno* (mej veterligt ej visad i Sverige), skildrar i *No* den folkomröstning som Pinochet själv utlyste 1988 för att något bättra på landets rykte internationellt. Men han hade grovt överskattat sin egen popularitet och räknade med en promenadseger, ja, så segerviss var han att han erbjöd även motståndarsidan en kvarts censurerad reklamtid varje dag – visserligen sent på kvällen. Äntligen fick oppositionen chans att lufta sin frustration, sitt hat mot regimen. Man laddade för att visa bilder på alla skändligheter som juntan begått – och de var många. Nu jäklar ska vi visa regimen rätta ansikte! Då kliver den unge René Saavedra från en reklambyrå in i handlingen. Spelade av den bildsköne Gael García Bernal. Han förkastar alla idéer om att visa upp verkligheten sådan den är, nej, vill ni vinna måste ni förmedla ett positivt budskap paketerat med moderna metoder "Demokrati måste vara roligt!", argumenterar han.

Sagt och gjort, med en logga bestående av en färggrann regnbåge dansas, sjungs och leks budskapet fram om ett nytt Chile, och ett *No* till den gamle stofilen Pinochet som söker mandat för ytterligare åtta år vid makten. Succén blir omedelbar och valet vinnas – och Pinochet avgår och ett nytt Chile växer fram. Ett Chile som successivt monterar ner alla de lagar och förordningar som juntan infört. Resten är som det heter, historia. Pinochet åtalas för alla de mord och bortföranden, all tortyr han var ansvarig för – det är i stort sett bara Margret Thatcher som ännu stod vid hans sida. Men pengar och dyra advokater hindrar att det går till rättegång. Dock bestämmer sig Chiles president Michelle Bachelet för att svärta hans minne genom att neka honom en statsbegravning, vilket alla tidigare presidenter fått.

Larraín skildrar hela detta historiska skeende nyktert och återhålllet. Det är filmat på ett format som möjliggör att klippa in dokumentära bilder från tiden det hände, vilket onekligen skänker filmen en extra dimension. Och säkert fanns detaljer i filmen med extra kraft av alla skratt att döma som kom från chilensare i publiken. Det var bara glädjetårarna på slutet som vi kunde förenas i. Och själva metoden att möta förtryck med glädje är intressant, det för tankarna till hur Mao en gång agerade visavi sina motståndare på 1940-talet. Och senast nu i maj läste jag om att muslimer bjöd engelska fanatiker ur National Defence League på te och kakor – anfall är inte alltid bästa försvar, en vänlighet kan leda långt!

Vad som för mig drar ner betyget för filmen är den långt hållna distanseringen, vad är det som driver René Saavedra? En ung modern man som tar ansvar för sin son och åker skateboard till jobbet men som verkar helt tom på känslor och solidaritet. Det blir något kyligt över anrättningen. Men en fascinerande historia är det!

Andreas Hoffsten

FILMRUTAN